

VALTIONHALLINNON ALUEELLISEN
LIKENNETURVALLISUUSTYÖN
KOORDINOINTI LAPISSA

Työryhmän loppuraportti

Kuvailulehti

Julkaisija
Lapin lääninhallitus

Julkaisun päivämäärä
27.10.2009

Tekijä
Valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi Lapissa –työryhmä

Julkaisun nimi
Valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi Lapissa.

Tiivistelmä

Lapin lääninhallitus ja Lapin tiepiiri asettivat 9.3.2009 työryhmän selvittämään valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointia Lapissa. Työryhmän toimikaudeksi määrättiin 16.3.2009 – 30.6.2009, myöhemmin määräaikaa jatkettiin 30.9.2009 saakka. Työryhmä on työssään ottanut huomioon aluehallinnon uudistamishankkeen, liikenne- ja viestintäministeriön liikennehallinnon virastouudistushankkeen sekä valtakunnallisen liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan ja työjaoksen toiminnan uudistamisen.

Valtakunnan tason ja alueellisen tason liikenneturvallisuustyön koordinointi säilyy virastouudistuksen jälkeenkin liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) hallinnonalalla. Työryhmä esittää, että valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi siirtyy Lapin lääninhallituksen liikenneosastolta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) liikenne ja infrastruktuuri vastuualueelle. Toimijoiden välistä yhteistyötä jatketaan liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan ja sen työjaoksen tilalle perustettavissa liikenneturvallisuusfoorumissa sekä liikenneturvallisuusryhmässä. Alueellista yhteistyötä uudistetaan kohti verkostomaista toimintamallia, jonka ytimenä on keskeisistä alueellisista toimijoista muodostettu liikenneturvallisuusryhmä. Liikenneturvallisuusfoorumi koostuu sidosryhmistä, sen rooli on liikenneturvallisuusryhmän toimintaa tukeva. Foorumin työskentelytavoissa pyritään osallistamaan vuorovaikutteisuuteen sekä parhaiden käytäntöjen leviämistä edistäviin menettelytapoihin (mm. seminaarit, työpajat, työryhmät, aloitteet). Toimintaa terävöitetään keskittymällä vuosittain muutamiin alueen toimijoiden yhteistyössä laatiman liikenneturvallisuussuunnitelman teemoihin.

Työryhmä pitää tärkeänä, että viime vuosina käyttöön otettua kuntien liikenneturvallisuustyöryhmiä tukevaa mallia (liikenneturvallisuustoimijamalli) sekä kuntien poliittisten päättäjien liikenneturvallisuuskoulutusta kehitetään ja hyödynnetään myös jatkossa. Työryhmä ehdottaa, että ELY:n liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen liikenneturvallisuuteen liittyviä tulostavoitteita uudistetaan siten, että aktiivisuus alueellisessa liikenneturvallisuustyössä tulee nykyistä paremmin huomioon otetuksi. Lisäksi työryhmä ehdottaa, että vuosittain tienpitoon liittyvien kuntakierrosten yhteydessä käydään läpi kuntien liikenneturvallisuustilanne, toteutetut toimet liikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä kuullaan kuntien ehdotuksia.

Avainsanat

Liikenneturvallisuus, liikenneturvallisuustyö, alueellinen yhteistyö

Kokonaissivumäärä
30

Kieli
Suomi

Jakaja
Lapin lääninhallitus
PL 8002, 96101 ROVANIEMI
Puh. 071 876 0371, faksi 071 876 2549

Kustantaja
Lapin lääninhallitus

Sarjan nimi ja numero
Lapin lääninhallituksen julkaisusarja 2009:6

ISSN
0786-3489

Painopaikka ja vuosi
Rovaniemi, 2009

Lapin läänin maaherralle ja Lapin tiepiirin tiejohtajalle

Lapin läänin maaherra Timo E. Korva ja Lapin tiepiirin tiejohtaja Tapani Pöyry asettivat 9.3.2009 työryhmän selvittämään valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuuksuustyön koordinoitua uudistuvassa aluehallinnossa. Työryhmän toimikaudeksi määrättiin 16.3.2009 – 30.6.2009. Työryhmä sai jatkoaikaa 30.9.2009 saakka.

Työryhmän asettamisen taustalla oli aluehallinnon kehittämis- ja uudistamishanke (ALKU), joka käynnistettiin 29.6.2007. Hankkeessa laadituissa asiakirjoissa esitetään, että valtion aluehallinto kootaan kahteen viranomaiseen. Tämä merkitsee sitä, että nykyisten lääninhallitusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien tehtävät organisoidaan uudelleen. Uusien viranomaisten työnimienä jatkovalmistelun aikana käytetään "Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus" (ELY) ja "Aluehallintovirasto" (AVI). Virastot aloittavat toimintansa 1.1.2010.

Työryhmän pääasialliset tehtävät olivat

- laatia ehdotus valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuuksuustyön koordinoiminnin järjestämisestä Lapissa aluehallintouudistuksen toteuduttua
- määrittellä tärkeimmät yhteistoimintaosapuolet, niiden roolit ja tehtävät
- määrittellä tärkeimmät valtionhallinnon ulkopuoliset yhteistyötahot ja niiden rooli yhteistoiminnassa
- tehdä kehittämissuhteuksia valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuuksuustyön terävöittämiseksi

Työryhmä perustaa ehdotuksensa ALKU –hankkeen valmistelun mukaiseen hallinnolliseen rakenteeseen ja siinä esitettyihin viranomaisten tehtäviin. Lapin ELYlle on ehdotettu kolmea vastuualuetta, joista yhdelle keskitettäisiin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tehtäviä. Vastuualueen nimeksi on esitetty liikenne ja infrastruktuuri vastuualue, ja ainakin alkuvaiheessa se muodostuisi yhdistämällä toisiinsa nykyinen Lapin tiepiiri sekä Lapin lääninhallituksen liikenneosasto.

Työryhmän kokoonpano oli seuraava:

- puheenjohtaja liikennehallintopäällikkö Juha Tapio, Lapin lääninhallitus, liikenneosasto
- sihteeri liikenneturvallisuuksinsinööri Erkki Hulkko, Lapin tiepiiri
- lääninpoliisiylitarkastaja Esko Rasi, Lapin lääninhallitus, poliisiosasto
- ylikomisario Rauno Pätsi, liikkuva poliisi, Rovaniemen yksikkö
- yhteyspäällikkö Petri Niska, Liikenneturva, Rovaniemen aluetoimisto

Työryhmän asiantuntijat:

- suunnittelupäällikkö Lauri Säaskilahti, Rovaniemi
- aluevastaava Tarmo Posti, Lapin tiepiiri
- katsastusaseman päällikkö Aarno Hannula, A-katsastus
- lääninpoliisijohtaja Pentti Saira, Lapin lääninhallitus, Poliisiosasto
- aluepäällikkö Rainer Kinisjärvi, Liikenneturva, Pohjois-Suomen alue
- pelastusylitarkastaja Seppo Lehto, Lapin lääninhallitus, Pelastusosasto
- valmiustarkastaja Heikki Hirttiö, Lapin lääninhallitus, Liikenneosasto

Työryhmä on kokoontunut neljä kertaa.

Työryhmä järjesti asiantuntijoille 5.5.2009 työpajan, jossa pohdittiin ratkaisuehdotuksia työryhmälle annettuihin tehtäviin.

Työryhmä on kirjannut yksimieliset ehdotuksensa loppuraporttiin, jonka se luovuttaa toimeksiantajilleen.

Rovaniemellä 21.9.2009

Juha Tapio

Erkki Hulkko

Rauno Pätsi

Esko Rasi

Petri Niska

SISÄLTÖ

	sivu
LAPIN LÄÄNIN MAAHERRALLE JA LAPIN TIEPIIRIN TIEJOHTAJALLE	4
1. JOHDANTO	7
2. TYÖRYHMÄN TYÖSKENTELYMENETELMÄT	8
3. ALUEELLISEN LIIKENNETURVALLISUUSTYÖN NYKYINEN TOIMINTAMALLI	
3.1 Keskeiset toimijat ja niiden tehtävät	9
3.2 Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta	15
3.3 Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan työjaos	16
3.4 Kansainvälinen yhteistyö	17
4. ALUEELLISTA LIIKENNETURVALLISUUSTYÖTÄ KOSKEVIA VALTAKUNNALLISIA MUUTOKSIA	
4.1 Aluehallintouudistus	18
4.2 Liikennehallinnon virastouudistus	18
4.3 Uusi liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta ja työjaos	19
5. TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET	
5.1 Alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinoituvastuu	20
5.2 Yhteistoimintamalli	20
5.3 Lapin liikenneturvallisuusfoorumi	21
5.4 Lapin liikenneturvallisuusryhmä	23
5.5 Kuntien työn tukeminen	24
5.6 ELyn liikenne ja infrastruktuuri vastualueen tulosohjaus	24
6. YHTEENVETO	26
LÄHTEET	29
LIITTEET	30

1. Johdanto

Aluehallinnon kehittämis- ja uudistamishanke (ALKU) asetettiin 29.6.2007. Hankkeessa laadituissa asiakirjoissa esitetään, että valtion aluehallinto kootaan kahteen viranomaiseen. Tämä merkitsee sitä, että nykyisten lääninhallitusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien tehtävät organisoidaan uudelleen. Uusien viranomaisten työnäminä jatkovalmistelun aikana käytetään "Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus" (ELY) ja "Aluehallintovirasto" (AVI). Virastot aloittavat toimintansa 1.1.2010. Aluehallintouudistuksessa lääninhallitusten liikenneosastot liitetään tehtävineen ELY:n liikenne ja infrastruktuuri vastuualueelle yhdessä tiepiirien kanssa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan liikennejärjestelmä tulee suunnitella siten, että kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti tieliikenteessä. Liikenneturvallisuustyö valtionhallinnossa on poikkihallinnollista ja toimijoita on useita. Liikenneturvallisuustyön suuntaviivat luodaan valtakunnallisella tasolla ja valtioneuvosto määrittää liikenneturvallisuustyön tavoitteet. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee lainsäädäntöä ja koordinoi valtakunnan tason liikenneturvallisuustyötä. Ministeriöllä on apunaan neuvoa-antavana elimenä liikenneturvallisuusasian neuvottelukunta, jonka tehtävät on määritetty asetuksessa (964/2008).

Myös aluetasolla liikenneturvallisuustyötä tekeviä tahoja on useita. Aluetasolla valtionhallinnon liikenneturvallisuustyötä koordinoivat lääninhallitusten liikenneosastot. Lääninhallitusten liikenneosastot toimivat liikenne- ja viestintäministeriön suorassa tulosohjauksessa, joten käytännössä liikenne- ja viestintäministeriö ohjaa myös aluetasolla toteutettavaa valtionhallinnon liikenneturvallisuustyön koordinoitua.

Kunnilla on tärkeä, itsenäinen rooli liikenneturvallisuuden parantamisessa paikallisella tasolla. Kunnissa liikenneturvallisuustyötä koordinoidaan niiden poikkihallinnollisissa liikenneturvallisuustyöryhmissä. Lapissa kuntien liikenneturvallisuusryhmissä ovat edustettuina lääninhallituksen liikenneosasto, tiepiiri, poliisi ja Liikenneturva.

Yhteistyö sekä lääni- että kuntatasolla on Lapissa sujunut luontevasti, ja toiminta on ollut aktiivista molemmilla tasoilla. Erityisesti kunnissa tehty koulutus-, valistus- ja tiedotustyö on viime vuosina kehittynyt myönteisesti. Tieliikenteessä kuolleiden määrä on ollut laskusuunnassa jo pitkään. Alkuvuosi 2009 on ollut jopa poikkeuksellisen hyvä kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa.

2. Työryhmän työskentelymenetelmät

Työryhmä keskittyi työssään selvittämään, miten Lapin lääninhallituksen liikenneosastolle osoitettu valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinoituntehtävä tulisi järjestää, jotta alueelliseen liikenneturvallisuustyöhön kuuluva toimijoiden välinen yhteistyö jatkuisi myös aluehallintouudistuksen jälkeen. Toimeksiantonsa mukaisesti työryhmä pohti myös alueelliseen liikenneturvallisuustyöhön osallistuvien tahojen roolia ja tehtäviä sekä pyrki löytämään ehdotuksia alueellisen liikenneturvallisuustyön terävöittämiseksi.

Työryhmä järjesti yhden päivän pituisen työpajan alueella toimiville liikenneturvallisuustyön asiantuntijoille. Työpajaan kutsuttiin asiantuntijoita, joilla oli kokemusta työskentelystä liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnassa tai sen työjaoksessa. Lisäksi mukaan kutsuttiin asiantuntijoita kuntien liikenneturvallisuustyöryhmistä sekä Lapin maakuntaliitosta. Työpajassa olivat edustettuina Lapin tiepiiri, liikkuva poliisi, Lapin lääninhallituksen poliisiosasto, Lapin lääninhallituksen liikenneosasto sekä Liikenneturva, A-Katsastus ja Rovaniemen kaupunki.

Työpajassa keskityttiin viiteen pääteemaan:

- valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi Lapissa
- alueellisen ja paikallisen liikenneturvallisuustyön nykyiset vahvuudet ja ongelmat
- liikenneturvallisuusasiainneuvottelukunnan ja työjaoksen toiminnalle asetettavat yleiset tavoitteet ja keinot, joilla niihin pyritään
- tärkeimmät yhteistoimintaosapuolet, perustelut osallistumiselle, rooli ja tehtävät yhteistoiminnassa (valtion, kuntien, kolmannen sektorin edustajat)
- kehittämisehdotukset valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön terävöittämiseksi

Työpajassa pyrittiin löytämään asiantuntijoiden yhteinen näkemys työryhmän toimeksiantonnassa esitettyihin asiakohtiin. Työskentelymetodinä käytettiin ns. tuplatiimimenetelmää, jossa osallistujat kirjasivat aluksi omia ehdotuksiaan paperille. Tämän jälkeen muodostettiin työpareja, jotka valitsivat näistä ehdotuksista 2 – 3 työparin yhteistä ehdotusta esiteltäväksi koko asiantuntijaryhmälle. Päätteeksi työpajaan osallistunut asiantuntijaryhmä pisteytti työparien ehdotukset ja parhaiten menestyneet kirjattiin esiteltäväksi työryhmälle.

Työryhmä käsitteli työpajan tulokset kokouksissaan.

Työryhmän loppuraporttiluonnoksesta pyydettiin kommentit liikenne- ja viestintäministeriöstä, työn toimeksiantajilta sekä työryhmän työtä avustaneilta asiantuntijoilta.

3. Alueellisen liikenneturvallisuustyön nykyinen toimintamalli

3.1 Keskeiset toimijat ja niiden tehtävät

Lapin lääninhallituksen liikenneosasto

Lääninhallituksen liikenneosaston keskeisinä toiminnallisina tehtävinä liikenneturvallisuuden edistämässä ovat olleet valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi sekä kuntien liikenneturvallisuustyön tukeminen ja aktivointi. Nämä toiminnot on kirjattu myös liikenne- ja viestintäministeriön kanssa vuosittain laadittuun tulossopimusasiakirjaan.

Liikenneturvallisuustyön koordinoinnin osalta vuonna 2008 tulostavoitteena oli, että liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta kokoontuu 1 krt/v ja liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan työjaos kokoontuu 4 krt/v. Kuntien liikenneturvallisuustyön tukemisen ja aktivoinnin osalta tavoitteena oli, että 81 %:lla läänin kunnista on ajantasainen liikenneympäristösuunnitelma ja että 96 %:lla läänin kunnista on ajantasainen koulutus-, valistus- ja tiedotussuunnitelma. Lisäksi tulossopimuksen mukaan yleisenä tavoitteena on, että läänin alueella liikenneonnettomuuksissa kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä vähenee valtioneuvoston asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Tulossopimukseen kirjattujen toimien lisäksi lääninhallituksen liikenneosasto on yhteistyössä läänin liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan työjaoksen kanssa laatinut läänin liikenneturvallisuussuunnitelman, järjestänyt liikenneturvallisuusseminaareja, laatinut tiedotusvälineille tiedotteita ja asiantuntija-artikkeleita sekä antanut liikenneturvallisuusaloitteita liikenneturvallisuustyötä tekeville ministeriöille. Yhteistyötä kuntien kanssa on ylläpidetty osallistumalla kuntien liikenneturvallisuustyöryhmien työskentelyyn, kuntakannustin – hankkeiden ohjausryhmiin ja liikenneturvallisuustoimijan työskentelyyn. Lisäksi lääninhallitus tekee joka toinen vuosi läänin peruspalvelujen arvioinnin yhteydessä raportin läänin liikenneturvallisuuden ja liikenneturvallisuustyön tilasta.

Toiminnallisten tehtävien lisäksi lääninhallitus on Maaherra –instituution kautta pyrkinyt lisäämään alueellisten toimijoiden sitoutumista yhteistyöhön sekä kohottamaan liikenneturvallisuustyön arvostusta. Vastuu liikenneturvallisuuden paranemisesta on yhteinen monien liikennejärjestelmän kehittämiseen ja turvallisuustyöhön osallistuvien organisaatioiden ja toimijoiden kesken. Se koskee myös yrityksiä ja järjestöjä sekä jokaista liikenteessä liikkuvaa. Maaherran on ajateltu olevan alueellaan arvostettu henkilö, jolla on halutessaan mahdollisuus toimia mielipidevaikuttajana ja siten lisätä liikenneturvallisuustavoitteiden ja toimenpiteiden hyväksyttävyyttä läänin alueella.

Lapin lääninhallituksen poliisiosasto

Lapin lääninhallituksen poliisiosasto toimii Lapin poliisin lääninjohtona. Se on tehnyt vuosittain tulossopimuksen poliisin ylijohdon kanssa. Tulossopimukseen sisältyvät tulostavoitteet on puolestaan huomioitu alueen poliisilaitosten kanssa vuosittain tehdyissä tulossopimuksissa, joissa poliisilaitoksille on mm. määritelty liikennevalvonnan tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet ja hankkeet, joilla poliisilaitokset pyrkivät tulostavoitteiden saavuttamiseen.

Liikenneturvallisuuden parantamiseen on pyritty liikennevalvonnan ja lupapalveluiden toimenpitein. Liikennevalvonnan tulostavoitteena on ollut liikenneturvallisuuden parantuminen. Tavoite on tulkittu laajasti niin, että se on pitänyt sisällään tieliikenteen lisäksi myös maastoliikenteen turvallisuuden parantumisen.

Poliisin liikennevalvonnan painopisteet perustuvat poliisin valtakunnalliseen liikenneturvallisuusstrategiaan ja sen mukaisesti painopisteenä ovat nopeuksien, etenkin suurien ylinopeuksien valvonta, päihteiden käytön valvonta liikenteessä ja turvalaitteiden käytön valvonta. Taajamien nopeusvalvontaa on pyritty tehostamaan kohdentamalla liikkuvaa automaattivalvontaa ongelma-alueille.

Maastoliikennevalvontaa on kohdennettu etenkin matkailukeskusten ja taajamien lähiympäristöön. Valvonnan tarkoituksena on ollut pitää rattijuoppojen ja turvalaitteita käyttämättömien kuljettajien kiinnijäämisriski korkeana.

Läänillisen tulostavoitteen saavuttamista on mitattu liikenneturvallisuusindeksin arvolla.

Lupapalveluissa tavoitteena on ollut, että vakavat ja toistuvat liikennerikkomukset vähenevät ja että terveydentilan vaikutusta ajo-oikeuteen voidaan seurata ja siihen voidaan vaikuttaa.

Keskeisinä keinoina tulostavoitteiden saavuttamiseen ovat olleet panostaminen ajokorttiluvan hakijoiden päihderiippuvuuden selvittämiseen, rattijuopumusrikoksista epäiltyjen uusintarikollisuuden estämiseen päihdeseurantaan ohjaamalla ja alkohololla valvottuja ajo-oikeuksia lisäämällä sekä kuljettajien liikennekäyttäytymiseen puuttuminen ja ajokyvyn valvonta lupahallinnon keinoin. Näkökyvyn, päihderiippuvuuden ja muiden terveystietojen muutoksiin reagoidaan aina, jos niillä on merkitystä ajokyvyn kannalta.

Lupapalveluiden osalta tulosmittarina on käytetty määrättyjä päihderiippuvuusselvityksiä/1000 asukasta, jossa vuoden 2009 tulostavoitteena on 1,5.

Läänin poliisijohdon alaisuudessa toimivan paikallispoliisin edustaja on osallistunut kussakin kunnassa toimivan liikenneturvallisuustyöryhmän toimintaan.

Liikkuva poliisi

Yksiköt toteuttavat liikkuvan poliisin johdon linjausten mukaisesti valtioneuvoston periaatepäätöstä ja sen mukaista poliisin liikenneturvallisuusstrategiaa liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Yksiköt osallistuvat sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoon sekä liikennepoliittisen selontien edellyttämiin toimenpiteisiin alueillaan.

Liikennerikoksiin syyllistyvien kiinnijäämisriski pyritään pitämään mahdollisimman korkeana kohdistamalla liikennevalvonnan pääpaino liikenteen riskikäyttäytymiseen. Valvonnan kohteina ovat erityisesti ylinopeudet, rattijuopumus ja turvavöiden käytön laiminlyönti, riskikuljettajat sekä raskas liikenne. Raskaan liikenteen valvonnassa yhteistyötä on tiivistetty Tullin ja Rajavartiolaitoksen kanssa. Lisäksi osallistutaan vesi- ja maastoliikennevalvontaan. Liikennevalvontaa toteutetaan myös yhteistyössä paikallispoliisin kanssa.

Viestinnällä, valvonnalla sekä valvontaan liitettyllä tiedottamisella parannetaan rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien ennalta ehkäisyä. Liikennevalvontaa koskevalla

viestinnällä tehostetaan tienkäyttäjän subjektiivisen kiinnijäämisriskin tunnetta ennen liikennevalvontajaksia, valvonnan aikana ja valvonnan jälkeen.

Valvonta- ja hälytystoiminnassa tavoitteena on:

- liikenteen riskikäyttäytymisen ja henkilövahinkoihin johtavien onnettomuuksien väheneminen
- rattijuoppojen määrä liikennevirrassa ei lisääny
- turvalaitteiden käyttöaste säilyy korkealla tasolla
- raskaan liikenteen valvontavelvoitteet toteutuvat
- luvattoman maassaolon paljastuminen lisääntyy

Raskaan liikenteen ajoneuvojen jarrujen kunto todetaan tienvarsitarkastuksissa yhteistyössä katsastustoimipaikkojen kanssa. Vaarallisten aineiden kuljetuksia, teknisiä tienvarsitutkimuksia sekä kuljettajien ajo- ja lepoaikojen noudattamista valvotaan liikkuvan poliisin johdon asettaman tavoitteen mukaisesti. Raskaan liikenteen valvonnan osuus liikennevalvonnan määrästä on 17 %. Ajallisen kattavuuden varmistamiseksi toteutetaan yöaikaisia valvontaiskuja. Yöiskujen suunnittelussa huomioidaan valvonnan jatkuvuus siten, että iskut tehdään mahdollisuuksien mukaan peräkkäisinä öinä yhteistyössä naapuriyksikköjen kanssa.

Yksiköt toteuttavat yhteistoiminnassa raskaan liikenteen valvontapäiviä. Suunnitelma tehdään koko vuodelle ja suunnitteluvastuu on yksikön raskaan liikenteen verkoston jäsenillä. Suunnitelmassa on huomioitu liikkuvan poliisin raskaan liikenteen tulosvaatimukset sekä alueelliset tavoitteet.

Poliisin lääninjohdon ja osaston väliseen sopimukseen on asetettu liikennevalvontaa konkreettisesti mitattavia tavoitteita. Yhteistyön toimivuus on varmistettu myös LP:n paikallisyksiköiden ja poliisilaitosten välillä sopimalla yksityiskohdista paikallisella tasolla.

Tuloksen ja toiminnan arvioinnissa käytetään seuraavia mitattavia tunnuslukuja:

- Tuottavuuden tunnuslukuja ovat dokumentoidut suoritteet (kpl/lvhtv*), puhalluskokeet (kpl/lvhtv*) ja raskaan liikenteen suoritteet (kpl/lvhtv*).
- Palvelukyvyyn ja laadun tunnuslukuja ovat olleet rattijuoppojen määrä liikennevirrassa (max kpl/10000 kulj.), liikennevalvonnan, raskaan liikenteen valvonnan, nopeusvalvonnan, rattijuopumusvalvonnan, ajotapavalvonnan ja turvalaitevalvonnan osuus liikennevalvonnasta (% jokainen erikseen).
- Suoritteiden tunnuslukuja ovat olleet ulkomaalaisvalvonnan, ajo- ja lepoaikojen, VAK:n ja tekniset tienvarsitarkastukset (kpl jokainen erikseen).

*lvhtv = liikennevalvontaan käytetty henkilötötyövuosi

Tiehallinto Lapin tiepiiri

Liikenneturvallisuusstrategiansa mukaisesti Tiehallinto on sitoutunut yhteiskunnan asettamaan liikenneturvallisuuden parantamistavoitteeseen ja edistämään sitä käytävissä olevilla resursseilla.

Tiehallinnon päämääränä on suunnitella ja toteuttaa tehokkaita toimia tieverkon liikenneturvallisuusongelmien ratkaisemiseksi ja liikennekuolemien vähentämiseksi yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Päämääränä on kehittää turvallisuutta edistäviä menettelyjä ja arvioida jatkuvasti tienpitotoiminnan liikenneturvallisuusvaikutuksia.

Tiepiiri tekee vuosittain tulossopimuksen Tiehallinnon keskushallinnon kanssa. Tulossopimus sisältää tulosityksikön budjetin, tulostavoitteet ja henkilöstösuunnitelman. Liikenneturvallisuus on yksi tulosalue, jonka painoarvo on 25 % kaikista tavoitteista. Liikenneturvallisuustavoitteen mukaan tiepiirin tulee vähentää tienkäyttäjän riskiä joutua vakavaan liikenneonnettomuuteen. Liikenneturvallisuuden parantamista mitataan tienpidon toimin aikaansaaduilla turvallisuusvaikutuksilla (heva = vältetty henkilövahinko-onnettomuus), jonka lukuarvo lasketaan erityisellä Tarva -ohjelmalla. Vuonna 2009 Lapin tiepiirin tulee saavuttaa perustienpidon rahoituksella 1,683 heva- onnettomuuden vähenemä. Tiepiiri on saavuttanut vuosien 1999- 2008 aikana yhteensä 20 henkilövahinko-onnettomuusvähenemän, mikä vastaa noin kahden tieliikennekuoleman pysyvää vähenemää. Merkittävimpiä toimenpiteitä ovat olleet

- liittymien parantaminen ja liittymämerkintöjen tehostaminen kääntymis- ja risteämisonnettomuuksien vähentämiseksi
- ajonopeuden kameravalvonta suistumis- ja kohtaamisonnettomuuksien vähentämiseksi
- tärisevät reuna- ja keskiviivat suistumis- ja kohtaamisonnettomuuksien vähentämiseksi
- tieympäristön pehmentäminen suistumisonnettomuuksien seurausten lieventämiseksi
- nopeusrajoitukset suistumis- ja kohtaamisonnettomuuksien vähentämiseksi,
- reunapaalut suistumisonnettomuuksien vähentämiseksi
- talvikunnossapidon parantaminen kohtaamisonnettomuuksien vähentämiseksi
- varoitusmerkkijärjestelmän uusiminen eläinonnettomuuksien vähentämiseksi.

Merkittäviä liikenneturvallisuutta kohentavia investointihankkeita ovat olleet kevyen liikenteen väylien ja tievalaistuskohteiden rakentaminen sekä teiden suuntauksen parantaminen maaseudulla.

Tiepiirin aluevastaavat (aiemmin tiemestarit) ovat toimineet aktiivisesti kuntien liikenneturvallisuusryhmissä ja osallistuneet alueilla järjestettyihin liikenneturvallisuustapahtumiin. Tiepiirin liikenneturvallisuusasiantuntijat ovat toimineet kuolemaan johtaneiden liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnassa tie- ja liikenneteknisinä jäseninä sekä tienpidon asiantuntijoina liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan työjoaksessa ja muissa työryhmissä.

Liikenneturva

Liikenneturva on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena liikenneturvallisuustyön keskusjärjestönä. Liikenneturvan tehtävänä on liikenneturvallisuuden edistäminen. Se harjoittaa liikenneturvallisuutta koskevaa tiedotus-, valistus- ja koulutustoimintaa sekä järjestää omaa toimintaa tukevaa tutkimusta. Lisäksi Liikenneturva opastaa ja yhteensovittaa jäsenjärjestöjen liikenneturvallisuustyötä sekä tekee aloitteita ja toimii muutoinkin liikenneturvallisuuden hyväksi. Liikenneturvan toiminnan rahoitukseen käytetään liikennevakuutuslain mukaisella liikenneturvallisuuden edistämiseen tarkoitetulla maksulla kerättyjä varoja.

Liikenneturva toteuttaa valistusta asiakasryhmittäin kohdennetun viestinnän ja koulutuksen keinoin. Tavoitteena on tarjota eri tienkäyttäjä- ja ikäryhmille tietoa ja valmiuksia selvitä ehjänä liikenteessä. Tienkäyttäjille ja päättäjille tarjotaan ideoita ja perustelevaa tietoa uusista toimenpiteistä käytettäväksi liikennejärjestelmän turvallisuuden parantamiseksi.

Viestinnän keinoin Liikenneturva jakaa luotettavaa ja tutkittua tietoa asiakkailleen ja ottaa kantaa ajankohtaisiin tieliikenteen ilmiöihin. Kampanjoinnilla tuodaan asiat julkisuuteen ja luodaan perusteet aiheiden monipuoliselle käsittelylle. Viestinnän tuloksellisuutta voidaan arvioida mm. mediakontaktien määrällä.

Turvavöiden käyttö, heijastimen käyttö ja näkyminen sekä pyöräilykypärän käyttö ovat perinteisiä Liikenneturvan kampanjointikohteita. Moottoripyöräilijöiden sekä mopoilijoiden turvallisuuteen pyritään vaikuttamaan monin keinoin. Monissa yhteishankkeissa Liikenneturva laajentaa yhteistyöverkostoaan ja tarjoaa omaa asiantuntemustaan liikenneturvallisuusasioiden käsittelyyn.

Vuonna 2009 Liikenneturvan toiminnan kärkihankkeena ovat Puolustusvoimien ja Sotilaskotiliiton kanssa toteutettava koulutus- ja tiedotustoiminta, jossa tavoitetaan noin 24 000 varusmiestä. "Ennakoi. Tiedät kyllä miksi" -kampanjan kohteena ovat erityisesti keski-ikäiset mieskuljettajat. Liikenneturvan 70 -vuotisjuhlavuoden teemana on lasten turvallisuus. Lisäksi työmatkaliikenne -teemaa tuodaan esille työsuojelun osana. Loppuvuonna 2009 toteutetaan seminaarikiertue, joka suunnataan iäkkäille ja jolla pyritään lisäämään tämän ikäryhmän liikenneturvallisuustietämystä.

Liikenneturva toteuttaa tehtävänsä elinikäisen liikennekasvatuksen periaatteella, joka kattaa kaikki ikä- ja tienkäyttäjäryhmät. Liikennekasvatus ja -koulutus kohdistetaan asiakkaiden ns. herkkyyskausiin ja -tilanteisiin, jolloin liikkumisen turvallisuustiedolla on heille merkitystä. Lisäksi liikenneaiheita tarjotaan osaksi koulujen ja yhteisöjen normaalia toimintaa. Koulutuksen tuloksellisuutta voidaan mitata koulutuksien määrällä ja niihin osallistuneiden määrällä.

Liikenneturvan tutkimusyksikkö tuottaa ja kokoaa liikenneturvallisuuteen liittyvää aineistoa viestinnän ja koulutuksen suunnitteluun ja kohdentamiseen sekä arvioi toteutettujen toimenpiteiden vaikutuksia. Onnettomuustietojen erittelyn lisäksi Liikenneturva kerää tietoa liikenteen ilmapiiristä ja liikennekäyttäytymisestä.

Aluetyöllä varmistetaan Liikenneturvan tuloksellinen toiminta koko valtakunnassa. Lapissa Liikenneturva on vahvasti mukana kunnallisessa liikenneturvallisuustyössä. Kuntien liikenneturvallisuustyöryhmien kautta organisoidaan ja toteutetaan kunkin kunnan liikkumisympäristöön ja liikennekäyttäytymiseen kohdentuva paikallinen liikenneturvallisuustyö.

Kunnat

Kunnissa tehtävä liikenneturvallisuustyö on liikenneympäristön parantamiseen kohdistuvaa työtä kuten kevyen liikenteen väylien rakentamista sekä liikennekäyttäytymiseen vaikuttavaa koulutus-, valistus- ja tiedotustyötä.

Kuntiin perustettujen liikenneturvallisuustyöryhmien toimikausi on ollut valtuustokauden mittainen. Niihin ovat kuuluneet eri hallintokuntien edustajat sekä paikallispoliisin, Liikenneturvan, tiepiirin ja lääninhallituksen nimeämät henkilöt. Joissakin työryhmissä mukana on ollut edustus liikkuvasta poliisista, paikallisesta taksista, auto-koulusta sekä ikäihmisiä edustavista organisaatioista. Puheenjohtaja on yleensä ollut teknisen toimen henkilö. Työryhmien aktiivisuus on vaihdellut kunnittain erittäin paljon. Ongelmaksi on koettu resurssipula, koska samat henkilöt ovat mukana useissa muissakin työryhmissä.

Kuntien työryhmien toiminta pohjautuu paikallisiin liikkumisen ongelmiin. Työryhmän toiminnassa käydään läpi esimerkiksi onnettomuustilastoja ja pyritään sen kautta

löytämään vuosittaisia liikenneturvallisuusteemoja. Työryhmissä organisoidaan mm. kunnan henkilöstön koulutustilaisuuksia. Opettajien ja päivähoiton henkilöstön täydennyskoulutuksella on mahdollista vaikuttaa kunnan opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelmien sisältöihin. Alueelliset liikenneturvallisuustapahtumat toteutetaan työryhmän toimesta.

Kuntien liikenneturvallisuustyötä on viime vuosina tuettu LVM:n ja Tiehallinnon sekä kuntien yhteisrahoituksella ns. liikenneturvallisuustoimijamallilla. Vuoden 2009 aikana toimijamallissa on mukana 14 kuntaa, jotka osallistuvat toimijamallikuluihin. Toimijamallissa mukana olevat kunnat kattavat n. 90 % Lapin väestöstä. Käytännössä toimijamallilla tarkoitetaan sitä, että kuntien käyttöön tuodaan tukihenkilö (ns. liikenneturvallisuustoimija), joka avustaa kuntia liikenneturvallisuustyössä. Tukihenkilöpalvelut hankitaan konsultilta.

Tavoitteena on kuntien liikenneturvallisuustyön aktivoiminen ja laadittujen suunnitelmien toteutuksen tehostaminen. Keinoja ovat:

- liikenneturvallisuusyhteistyön parantaminen eri osapuolten välillä
- uusien osapuolten saaminen mukaan liikenneturvallisuustyöhön
- jo mukana olevien osapuolten innostuksen ja sitoutumisen lisääminen
- liikenneturvallisuushankkeiden toteutumisen lisääminen
- eri liikenneturvallisuutta tekevien ryhmien, mutta myös tavallisten kuntalaisten, tietotason parantaminen liikenteen ongelmista ja turvattomuudesta
- yhteisen tahtotilan luominen liikenneturvallisuuden parantamiseen (pyrkimyksenä mm. liikenneturvallisuustyöhön käytettävissä olevien taloudellisten- ja henkilöresurssien lisääminen ja niiden oikea kohdentuminen)

Toimijamallia käyttämällä kuntien liikenneturvallisuustyö on saatu tavoitteelliseksi ja säännönmukaiseksi. Kuntatyöryhmät ovat käsitelleet ja analysoineet kuntiensa tieliikenne- ja maastoajoneuvo-onnettomuuksia, tehneet liikenneturvallisuutta kohentavia esityksiä ja aloitteita sekä järjestäneet lukuisia tapahtumia, joita on suunnattu erikäisille tienkäyttäjille. Kuntien koulutus-, valistus- ja tiedotussuunnitelmien (KVT) ylläpitoa on tehostettu, liikenneturvallisuustyöstä on tiedotettu ja liikenneturvallisuuden pahimpiin ongelmiin on reagoitu kohdennetulla liikenneturvallisuustyöllä. Toimijatyön ohjausryhmästä on kehittynyt uusi foorumi, jolla on merkittävä rooli maakunnan koko liikenneturvallisuustyössä.

Kokemukset liikenneturvallisuustoimijamallista ovat myönteiset. Toimijatyöllä voidaan varmistaa liikenneturvallisuustyön aktiivisuus ja näkyvyys tasapuolisesti kaikissa Lapin kunnissa.

Paikallisen liikenneturvallisuustyön onnistumisen kannalta on tärkeää, että kunnan poliittiset päätöksentekijät ovat tietoisia työryhmien toiminnasta. Tämä mahdollistaa helpommin määrärahan saamisen työryhmän esittämiin liikenneturvallisuustoimenpiteisiin. Uutena asiana on tullut esille kunnan poliittisten päättäjien liikenneturvallisuuskoulutus. Muutamissa kunnissa kunnanvaltuustojen sekä lautakuntien jäseniä on perehdytetty liikenneturvallisuustilanteeseen ja -toimintaan.

Tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien Lapin tutkijalautakunta

Lakisääteinen liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunta selvittää kuolemaan johtaneet tieliikenneonnettomuudet ja pienemmällä kokoonpanolla loukkaantumiseen johtaneet maastoajoneuvo-onnettomuudet. Tutkijalautakunnassa ovat edustettuina poliisi-

sitoimen, lääketieteen, ajoneuvotekniikan, tienpidon ja käyttäytymistieteen asiantuntijat. Tutkinnassa selvitetään onnettomuuden kulku, riskitekijät, seuraukset ja olosuhteet liikenneonnettomuuden syiden selvittämiseksi. Näiden seikkojen perusteella lautakunta laatii turvallisuussuosituksia ja parannusehdotuksia vastaavien onnettomuuksien ehkäisemiseksi tulevaisuudessa. Tutkintaselostukset ja niihin liittyvät asiakirjat toimitetaan Liikennevakuutuskeskukseen, joka huolehtii liikenneonnettomuuksien tutkinnan ylläpitämisestä sekä tutkinnan tulosten käytöstä ja tietopalvelusta. Tavoitteena on tutkinnan toteuttaminen siten, että siitä saadaan käyttökelpoista tietoa valtakunnallisten ja paikallisten liikenneturvallisuustoimenpiteiden tueksi. Tutkintamateriaali on käytettävissä mm. tieteelliseen ja tilastolliseen liikenneturvallisuustutkimukseen sekä viranomaisten liikenneturvallisuustyöhön salassapitosäännöksiä noudattaen. Lapin onnettomuuksista on informoitu lääninneuvottelukunnan työjaosta ja tiepiirin johtoa.

3.2 Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta

Keskeisenä toiminta-ajatuksena liikenneturvallisuuden edistämässä alueatasolla on ollut toimijoiden välinen yhteistyö, jolla on tavoiteltu kokonaisuutena suurempaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta liikenneturvallisuuden edistämässä kuin kunkin toimijan pelkästään omin toimin on mahdollista saavuttaa.

Yhteistoiminnasta, sen koordinoinnista ja yleisten puitteiden ylläpitämisestä on huolehtinut lääninhallitus. Yhteistoimintaa on toteutettu ensisijaisesti maaherran nimeämän läänin liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan ja sen työjaoksen toimesta. Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta on laajapohjainen alueella liikenneturvallisuutta eri tavoin edistävien tahojen yhteistyöfoorumi. Neuvottelukuntaan on kutsuttu merkittävimpiä liikennealan sidosryhmiä läänin alueelta. Neuvottelukunnan puheenjohtajana on toiminut maaherra.

Neuvottelukunnan tärkeimpiä tehtäviä ovat olleet:

- läänin liikenneturvallisuustyön edistäminen, koordinointi ja seuranta
- läänin liikenneturvallisuuskehityksen seuranta
- kansainvälisten liikenneturvallisuushankkeiden yhteensovittaminen ja
- kuntien liikenneturvallisuustyön tukeminen

Neuvottelukunta on käsitellyt ja hyväksynyt läänin liikenneturvallisuus suunnitelmat, joista viimeisin vuosille 2007 - 2010. Tässä suunnitelmassa esitetään seuraavat toimenpiteet:

- liikenneturvallisuusanalyysit, joita työjaos tekee määräkuukausin ja joiden perusteella toimenpiteitä kohdennetaan
- koulutustilaisuudet, joita neuvottelukunta ja työjaos järjestävät
- tiedotustilaisuudet, joita neuvottelukunta ja työjaos järjestävät ja joiden sisältö määräytyy kulloistenkin vuotuisten tarpeiden pohjalta
- kansainväliset liikenneturvallisuushankkeet
- kohtaamis- ja suistumisonnettomuudet (pyritään vaikuttamaan ajonopeuksiin)
- päihteen vaikutuksen alaisena ajamisen vähentäminen
- tasoristeysonnettomuuksien vähentäminen
- eläinonnettomuudet (yhteistyössä riistanhoitopiirin ja paliskuntain yhdistyksen kanssa etsitään keinoja niiden vähentämiseksi)
- mopo- ja maastoajoneuvo-onnettomuudet (pyritään lisäämään koulutusta ja valistusta kuljettajille)

Neuvottelukunnassa on viime vuosina ollut edustus seuraavista organisaatioista:

- Lapin lääninhallitus
liikenneosasto, poliisiosasto,
pelastusosasto, sivistysosasto,
sosiaali- ja terveystosasto
- Lapin tiepiiri
- Liikenneturva
- Liikkuva poliisi
- Lapin liitto
- Lapin ympäristökeskus
- Suomen Tulli
Pohjoinen tullipiiri
- Linja-autoliitto
Pohjois-Suomen osasto
- Suomen Taksiliitto
Lapin lääninyhdistys ry
- SKAL
Lapin liikenneyritykset ry
- Oulun ja Lapin läänin
Autokoulu yhdistys
- Autoliitto Lapin piiri
- A-katsastus Oy
Rovaniemen katsastusasema
- Rahtarit ry
Kemi-Tornion osasto
- Lapin riistanhoitopiiri
- Paliskuntain yhdistys
- Tunturi-Lapin kehitys ry
- Rovaniemen kaupunki
- Pellon kunta
- Sodankylän kunta
- Lapin pelastuslaitos
- Lapin hätäkeskus

Kuntien mukanaolo on järjestetty seutukuntien edustuksena, mikä ei ole tavoittanut kaikkia kuntia. Neuvottelukunnan vahvuudeksi on koettu sen laaja edustavuus ja heikkoudeksi vaikutusmahdollisuuksien puute. Toiminnan ei ole koettu olevan liikenneturvallisuuksien edistämistä konkreettisesti edistävää.

3.3 Liikenneturvallisuuksien neuvottelukunnan työjaos

Neuvottelukunnan työjaos on koostunut avaintoimijoista, jotka omassa päivittäisessä työssään paneutuvat liikenneturvallisuuden kehittämiseen. Työjaoksessa ovat olleet mukana lääninhallituksen poliisi- ja liikenneosastot, liikkuva poliisi, Liikenneturva, Lapin tiepiiri sekä kuntapuolen edustajana Rovaniemen kaupunki. Työjaoksen puheenjohtajana on toiminut lääninpoliisijohtaja ja sihteerinä lääninhallituksen liikenneosaston suunnittelija.

Työjaos on kokoontunut 4-5 kertaa vuodessa. Se on valmistellut neuvottelukunnan kokousten asiat ja läänin liikenneturvallisuuksien suunnitelman, toteuttanut em. suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet sekä paneutunut kulloinkin ajankohtaisiin liikenneturvallisuuksien ongelmiin. Vuosittain on palkittu maaherran liikenneturvallisuuksien palkinnolla ansioitunut liikenneturvallisuuksien kehittäjä tai -toimenpide. Työjaos on tehnyt ehdotuksen palkinnon saajaksi. Työjaos on myös järjestänyt tiedotustilaisuuksia ajankohtaisista asioista 1-2 kertaa vuodessa.

Työjaoksen vahvuudeksi on koettu asiantuntijajäsenten sitoutuminen toimintaan ja verkottumisesta saadut hyödyt. Heikkoutena on omien resurssien puute ja ajankäytön yhteen sovittaminen.

3.4 Kansainvälinen yhteistyö

Alueen sijainnin vuoksi liikenneturvallisuustyö on jo pitkään ollut myös osa kansainvälistä yhteistyötä. Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan työjaoksen jäsenet ovat kukin tahoillaan, kuten myös yhdessä, osallistuneet kansainväliseen yhteistyöhön.

Liikennehallinnon alalla Lapin tiepiiri on ollut perustamassa yhdessä naapurimaiden vastaavien organisaatioiden kanssa Barentsin liikenneturvallisuusfoorumia, jonka toimintaan myös Lapin lääninhallituksen liikenneosasto, Liikkuvan poliisin Rovaniemen yksikkö sekä Liikenneturvan Pohjois-Suomen alue ovat osallistuneet. Lapin lääninhallituksen liikenneosasto on lisäksi tehnyt kahden välistä liikenneturvallisuusyhteistyötä Murmanskin aluehallinnon kanssa lähialueyhteistyövaroin.

4. Alueellista liikenneturvallisuustyötä koskevia valtakunnallisia muutoksia

4.1 Aluehallintouudistus

Aluehallinnon kehittämis- ja uudistamishanke (ALKU) käynnistettiin 29.6.2007. Hankkeessa laadituissa asiakirjoissa esitetään, että valtion aluehallinto kootaan kahden viranomaiseen. Tämä merkitsee sitä, että nykyisten lääninhallitusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien tehtävät organisoidaan uudelleen. Uusien viranomaisten työnä jatkovalmistelun aikana käytetään Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) ja Aluehallintovirasto (AVI). Virastot aloittavat toimintansa 1.1.2010.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan alueelliset toiminnot so. tiepiirien ja lääninhallitusten liikenneosastojen tehtävät yhdistetään ELYjen liikenne ja infrastruktuuri vastuualueille. Lapin ELYn toimialueena on nykyisen Lapin läänin alue, joten alueellisen liikenneturvallisuustyön toiminta-alue ei muutu.

Poliisi tulee toimimaan vuoden 2010 alusta lukien kaksiportaisessa järjestelmässä. Poliisin ylijohdona toimii Poliisihallitus, jonka sijoituspaikkana on Helsinki, mutta joka on myös osittain hajasijoitettuna Turun, Mikkelin ja Oulun aluehallintovirastoihin. Näihin aluehallintovirastoihin sijoitetun poliisihallituksen henkilöstön tehtäväksi kaavailaan mm. alueellista viranomaisyhteistyötä. Poliisihallitusta koskevien suunnitelmien mukaan Oulun AVIin sijoitetun poliisihallituksen henkilöstön toimialueena AVI - tehtävissä olisivat Oulun ja Lapin nykyisten läänien alueet.

Paikallisella tasolla maa on jaettu 24 poliisilaitoksen toimialueeseen, joista Lapin ja Peräpohjan poliisilaitokset sijaitsevat Lapin läänissä. Poliisilaitokset tulevat tekemään tulossopimuksen suoraan poliisihallituksen kanssa.

4.2 Liikennehallinnon virastouudistus

Liikenne- ja viestintäministeriössä on käynnissä liikennehallinnon virastouudistus. Uudistuksessa Merenkululaitoksen väylätoiminnot, Tiehallinnon keskushallinto ja Ratahallintokeskus yhdistetään uudeksi liikennevirastoksi ja Ajoneuvohallintokeskus, Rautatievirasto, Ilmailuhallinto sekä Merenkululaitoksen meriturvallisuustoiminnot yhdistetään uudeksi liikenteen turvallisuusvirastoksi.

Mikään virastoista ei kanna yksin vastuuta koko liikennejärjestelmän palveluista ja turvallisuusasioista. Yhtenä tavoitteena on, että liikenteen turvallisuus- ja ympäristökysymykset hoidetaan nykyistä kokonaisvaltaisemmin.

Tarkoituksena on, että vuoden 2010 alusta lukien toimintansa aloittava Liikennevirasto huolehtii yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa, että Suomessa on kansalaisten ja elinkeinoelämän liikkumis- ja kuljetustarpeita palveleva, toimiva, energiatehokas, ympäristöystävällinen ja turvallinen liikennejärjestelmä, joka varmistaa Suomen ja sen eri alueiden kilpailukykyyn. Liikennevirasto tulosohjaa alueilla toimivien ELYjen liikenne ja infrastruktuuri vastuualueita. Samaan aikaan toimintansa aloittavan liikenteen turvallisuusviraston tehtäviä ovat mm. liikenteen turvallisuuteen liittyvä tutkimus ja kehitys.

4.3 Uusi liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta ja työjaos

Valtakunnallista liikenneturvallisuusasiain neuvottelukuntaa koskevat säännökset uudistettiin vuonna 2008. Neuvottelukunnan tavoitteet, tehtävät, toimikausi ja kokoonpano, toiminnan järjestäminen, asioiden käsittely ja voimaantulo määritellään Valtioneuvoston asetuksessa liikenneturvallisuusasiainneuvottelukunnasta 18.12.2008/964.

Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan tehtävänä on avustaa liikenne- ja viestintäministeriötä valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman valmistelussa, toteutuksessa ja seurannassa. Lisäksi se osallistuu valtakunnalliseen liikenneturvallisuuspolitiikan suunnitteluun, kehittämiseen ja yhtenäistämiseen. Liikenneturvallisuussuunnitelman laatiminen on jatkossakin neuvottelukunnan päätehtävä. Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä enintään 13 muuta jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Neuvottelukunta toimii kolme vuotta kerrallaan. Ensimmäinen toimikausi on 16.3.2009-15.3.2012.

Myös neuvottelukunnan tehtäviä ja kokoonpanoa muutettiin. Liikenneturvallisuustyön evaluointi valtionhallinnossa – raportin mukaan aikaisemman neuvottelukunnan puutteena on pidetty sitä, että neuvottelukunnan jäsenistössä ei ole ollut Ajoneuvohallintokeskuksen ja liikkuvan poliisin edustajia. Myöskään alueiden edustajaa ei neuvottelukunnassa ole ollut. Uudessa neuvottelukunnassa tilanne on korjattu, siinä ovat edustettuina liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, ympäristöministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, tienpidosta vastaava virasto, tieliikenteen tietopalvelusta ja kuljettajiin ja ajoneuvoihin liittyvistä liikenneturvallisuustehtävistä vastaava virasto, Liikenneturva, liikkuva poliisi, Liikennevakuutuskeskus ja Suomen Kuntaliitto ry. Neuvottelukunnassa on myös valtion aluehallinnon edustus.

Neuvottelukunta on asettanut työjaoksen hoitamaan valmistelutehtäviä. Siihen kuuluvat edustajat keskeisimmistä liikenneturvallisuustoimijoista, jotka ovat liikenne- ja viestintäministeriö, Tiehallinto, Liikenneturva, sisäasiainministeriö, liikkuva poliisi ja oikeusministeriö. Työjaos laatii toimintasuunnitelman neuvottelukunnan toimikautta varten, huolehtii liikenneturvallisuussuunnitelman laatimiseen, seurantaan ja arviointiin liittyvistä toimista ja valmistelee neuvottelukunnan kokoukset. Työjaos voi kutsua tarpeen mukaan avukseen myös muita asiantuntijoita.

Alueellinen edustavuus on neuvottelukunnassa ja työjaoksessa vähäinen, vaikkakin asetus antaa mahdollisuuden nimittää jäseniä koko maasta.

5. Työryhmän ehdotukset

5.1 Alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinoituvastuu

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa liikenneturvallisuustyön koordinoinnista valtakunnan tasolla. Jotta yhteistyö aluetasolla olisi suunniteltua ja tavoitteellista, täytyy myös alueilla olla nimetty vastuuorganisaatio, joka koordinoi yhteistyötä ja ohjaa toimintaa yhteisesti sovitulla tavalla. Nykyisessä liikennehallinnon tulosohjausjärjestelmässä liikenne- ja viestintäministeriö on nimennyt tätä tehtävää toteuttamaan lääninhallitusten liikenneosastot.

Uuden Lapin ELYn liikenne- ja infrastruktuuri vastuualueelle on ehdotettu keskitettäväksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tehtäviä. Vastuualue muodostuisi yhdistämällä toisiinsa nykyinen Tiehallinnon Lapin tiepiiri sekä Lapin lääninhallituksen liikenneosasto. Liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen tulosohjauksesta vastaa vuoden 2010 alusta uusi liikennehallinnon keskusvirasto, liikennevirasto, jonka tulosohjauksesta puolestaan vastaa liikenne- ja viestintäministeriö.

Työryhmän perusolettamuksena on, että vuoden 2010 alusta toimintansa aloittavan ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen tulosohjausasiakirja on ainakin aloitusvaiheessa yhdistelmä vastuualueen muodostavien virastojen so. Lapin lääninhallituksen liikenneosaston sekä Lapin tiepiirin nykyisistä tulosohjausasiakirjoista. Tästä seuraa, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan kuuluva alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi, joka nykyisessä tulosohjauksessa on osoitettu Lapin lääninhallituksen liikenneosaston tehtäväksi, siirtyy liikenneosaston mukana ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueelle.

Työryhmä esittää, että valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi siirtyy Lapin lääninhallituksen liikenneosastolta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri vastuualueelle.

5.2 Yhteistoimintamalli

Keskeisenä toiminta-ajatuksena liikenneturvallisuuden edistämässä aluetasolla on toimijoiden välinen yhteistyö, jolla tavoitellaan kokonaisuutena suurempaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta liikenneturvallisuuden edistämässä kuin kunkin toimijan pelkästään omin toimin on mahdollista saavuttaa.

Jokaisella aluetason liikenneturvallisuustyötä tekevällä organisaatiolla on omat tulostavoitteensa. Aluetason liikenneturvallisuustyön koordinoinnissa haasteena onkin yhteistoiminnan edistäminen siten, että löydetään yhteisiä rajapintoja, joissa toimijat voivat tukea toisiaan ja siten edistää liikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamista.

Toinen yhteistoiminnan haaste on liikenneturvallisuuteen vaikuttavien tahojen suuri määrä. Nykyisellä toimintamallilla ei ole kyetty riittävän konkreettisella tavalla koordinoimaan ja suuntaamaan alueen liikenneturvallisuustyötä. Neuvottelukunnan kokouksille on ollut vaikea laatia esityslistaa siten, että neuvottelukunnan päätökset ja muu toiminta olisi ollut liikenneturvallisuustyötä konkreettisesti edistävää. Sen sijaan yhteistoimintaosapuolille järjestetyissä seminaareissa on ollut mahdollista tavoittaa suuri joukko yksittäisiä toimijoita kuntien eri hallintosektoreilta ja liikenneturvallisuustyöhön eri tavoin liittyviltä tahoilta. Tämän tyyppisen toiminnan voi arvioida edistävän parhaiden käytäntöjen sekä tietojen ja taitojen leviämistä, mutta myös liikenneturvalli-

suustoimenpiteiden hyväksyttävyyttä edistävien arvojen ja asenteiden leviämistä pidemmän aikavälin kuluessa. Parhaimmillaan toiminta tuottaa tarpeellista, käytännönläheistä tietoa liikenneturvallisuustyön kehittämiseen valtakunnan tasolla.

Työryhmän näkemyksen mukaan valtionhallinnon toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisessa liikenneturvallisuustyössä on tarpeellista jatkaa aluehallinnon uudistamisen jälkeen. Toiminnan terävöittäminen vaatii työryhmän mielestä nykyisten työskentelymenetelmien uudistamista siten, että verkostomainen yhteistyö tukee tavoitteiden saavuttamista.

Työryhmä esittää, että valtionhallinnon toimijoiden sekä muiden liikenneturvallisuuteen vaikuttavien tahojen välistä yhteistyötä alueellisessa liikenneturvallisuustyössä jatketaan aluehallinnon uudistamisen jälkeen. Yhteistyön toimintamallia uudistetaan siten, että jatkossa alueellisen liikenneturvallisuustyön ydintoimija on Lapin liikenneturvallisuusryhmä, jonka toimintaa tukee tehtävään erikseen nimetyistä tahoista koostuva laaja liikenneturvallisuusfoorumi. Yhteistyöhön liittyviä käytänteitä uudistetaan siten, että perinteisistä kokouskäytännöistä siirrytään kohti vuorovaikutteisuutta, innovatiivisuutta sekä parhaiden käytäntöjen leviämistä edistäviä menettelytapoja (vuosittaiset teemat, työpajat, seminaarit yms.).

5.3 Lapin liikenneturvallisuusfoorumi

Työryhmän näkemyksen mukaan edellä esitetyn kaltaisessa yhteistoimintamallissa liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan tulisi olla koostumukseltaan laaja foorumi- luonteinen yhteistyöelin. Jokaisella foorumissa edustettuna olevalla organisaatiolla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa liikenneturvallisuuden myönteiseen kehitykseen. Liikenneturvallisuusfoorumin jäsenet kutsuisi koolle ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen päällikkö. Hän toimisi myös foorumin puheenjohtajana.

Työryhmä esittää, että liikenneturvallisuusfoorumin, jäseniksi kutsutaan edustajat kaikista alueen kunnista sekä seuraavista tahoista:

- Autoliitto Lapin piiri
- Oulun ja Lapin läänin Autokoulu yhdistys
- Linja-autoliitto Pohjois-Suomen osasto
- SKAL Lapin liikenneyritykset
- Rahtarit ry Kemi-Tornion osasto
- Suomen Taksiliitto Lapin lääninyhdistys
- A-katsastus Oy Rovaniemen katsastusasema
- Lapin riistanhoitopiiri
- Paliskuntain yhdistys
- Suomen Tulli Pohjoinen tullipiiri
- Lapin ELY Liikenne ja infrastruktuuri, Ympäristö ja luonnonvarat
- Matkailuelinkeinon edustaja
- Lapin hätäkeskus
- Lapin pelastuslaitos
- Lapin moottorikelkkailijat
- VR-konsernin edustus
- Liikenneviraston edustus
- Lapin liitto
- Rajavartiolaitos Lapin rajavartiosto
- Lapin AVIn edustus
- Liikkuva poliisi
- Liikenneturva
- Lapin poliisilaitos
- Peräpohjolan poliisilaitos
- Tiestön kunnossapidon alueurakoitsijat
- Kansanedustajien keskuudesta valitsema henkilö
- Lapin ammattiopisto Tekniikan ja liikenteen ala
- Lapin yliopisto
- Median edustus

- Puolustusvoimien edustus
- Rovaniemen hovioikeus
- Lapin syyttäjävirsto
- Tie- ja maastoajoneuvoliikenneonnettomuuksien Lapin tutkijalautakunta
- Liikennepsykologian edustaja

Kokoonpanoltaan suuren neuvottelukunnan etuja ovat laaja verkottumisen mahdollisuus. Mitään liikenneturvallisuuden kanssa vaikuttavaa tahoja ei jätetä toiminnan ulkopuolelle. Laaja-alainen neuvottelukunta antaa myös mahdollisuuden poikkihallinnolliseen yhteistyöhön. Foorumi ei kokoonnu kokouksiin, vaan sen toiminta perustuu seminaareihin ja työpajoihin. Seminaareissa varmistetaan tiedonkulku mahdollisimman laajalle joukolle liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tahoja. Työpajoissa on mahdollista muodostaa eri teemoihin keskittyviä työryhmiä, jotka voivat tarpeen mukaan kokoontua ryhmän vetäjän kutsusta myös muulloin kuin kaikille työryhmille yhteisten työpajojen aikana. Työryhmätyöskentelyllä ja uudella toimintamallilla pyritään lisäämään jäsenten motivaatiota osallistua työhön. Sen arvioidaan myös helpottavan erilaisten alueelta tulevien liikenneturvallisuusaloitteiden keräämistä ja toteuttamista alueella tai saattamista valtakunnallisten toimijoiden tietoon.

Toiminta foorumissa velvoittaisi organisaatiota osallistumaan liikenneturvallisuustyöhön ja huomioimaan liikenneturvallisuuden myös omissa suunnitelmassaan ja tulostavoitteissaan. Kaikkien kuntien edustajien kuuluminen foorumiin on perusteltua kunniassa tapahtuvan liikenneturvallisuustyön merkityksellisyyden vuoksi. Foorumi sekä työpajat työryhmineen luovat edellytykset kuntatoimijoiden keskinäiselle verkostoitumiselle, he saavat toisiltaan tietoja kuntien käytännöistä sekä vertaistukea toiminnalleen.

Foorumin seminaareihin ja työpajoihin asiat valmistelee liikenneturvallisuusryhmä. Vuosittain pidettävässä tilaisuudessa, foorumissa, käsitellään alustusten, työryhmätyöskentelyjen ja keskustelujen kautta 1-3 teemaa, joita toteutetaan seuraavan vuoden aikana. Teemat valmistellaan Lapin liikenneturvallisuussuunnitelmassa. Ne pohjautuvat valtakunnallisiin painopisteisiin sekä alueellisiin erityispiirteisiin kuten matkailuun, porokolareihin ja maastoliikenteeseen.

Liikenneturvallisuusryhmä pyrkii vaikuttamaan siihen, että forumissa mukana olevat tahot (organisaatiot) sisällyttävät omiin toiminta- ja taloussuunnitelmiinsa sekä tavoitteisiinsa niitä liikenneturvallisuusasioita, joita forumissa vuosittain käsitellään. Liikenneturvallisuuden kehittämisen tulisi näkyä kaikkien tulosohjauksen piirissä toimivien organisaatioiden tavoitteissa.

Työryhmä esittää, että liikenneturvallisuusfoorumi:

- *tukee Lapin liikenneturvallisuusryhmää alueellisen liikenneturvallisuussuunnitelman laa-
timisessa mm. liikenneturvallisuustyön valtakunnallisten tavoitteiden ja painopisteiden so-
veltamisessa alueella sekä niiden täydentämisessä alueen omien erityispiirteiden mukaisesti*
- *seuraa liikenneturvallisuustilanteen kehitystä sekä liikenneturvallisuustoimenpiteiden to-
teuttamista liikenneturvallisuusryhmän laatiman materiaalin pohjalta*
- *lisää liikenneturvallisuustyön arvostusta ja näkyvyyttä*
- *edistää liikenneturvallisuustoimenpiteiden hyväksyttävyyttä*
- *lisää eri tahojen välistä yhteistyötä liikenneturvallisuustyössä*
- *tekee liikenneturvallisuutta parantavia aloitteita liikenneturvallisuusryhmälle ja yhdessä
sen kanssa valtakunnan tason toimijoille*

5.4 Lapin liikenneturvallisuusryhmä

Valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön avaintoimijoita ovat ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualue, poliisi sekä Liikenneturva. Työryhmän näkemyksen mukaan näiden tulee ylläpitää yhteistoimintaa aluetasolla.

Työryhmä esittää, että alueelliset avaintoimijat eli ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualue, Liikenneturva, liikkuva poliisi sekä Poliisihallituksen määräämät poliisin edustajat muodostavat Lapin liikenneturvallisuusryhmän. Aloitteen ryhmän perustamisesta tekee ELYn liikenne ja infrastruktuurivastuualueen päällikkö. Työryhmä laatii ja allekirjoittaa sidosryhmäyhteistyösopimuksen, jossa esitetään yhteistyön vastuuhenkilöt ja muut toimijat kustakin em. organisaatiosta, yhteistyön lähtökohdat, päämäärät ja tavoitteet sekä keinot tavoitteiden toteuttamiseksi.

Liikenneturvallisuusryhmä täydentää kokoonpanoan tarpeen mukaan asiantuntijoilla, jotka edustavat kulloisenkin vuotuisen teeman edistämistä ja näkyvyyttä. Lisäksi työryhmään kutsutaan kuntien edustaja. Liikenneturvallisuusfoorumin työryhmien vetäjät osallistuvat työryhmän työskentelyyn tarvittaessa.

ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualue huolehtii työryhmän puheenjohtaja- ja sihteeritoiminnoista.

Työryhmä esittää, että Lapin liikenneturvallisuusryhmä:

- *laatii Lapin liikenneturvallisuussuunnitelman yhteistyössä foorumin kanssa uudistaen sen sisältöä vastaamaan asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeita*
- *seuraa ja osaltaan toteuttaa alueelliseen liikenneturvallisuussuunnitelmaan sisältyvää toimintaohjelmaa (vuosittaiset teemat)*
- *laatii ja toteuttaa oman vuosittaisen toimintasuunnitelmansa*
- *järjestää liikenneturvallisuusseminaareja ja työpajoja*
- *järjestää tiedotustilaisuuksia*
- *tukee kuntien liikenneturvallisuustyötä*
- *osallistuu kansainväliseen liikenneturvallisuusyhteistyöhön ja kehittää sen toimintamuotoja erityisesti Barentsin alueella.*
- *ideoi ja kokeilee uusia toimintamalleja ja etsii uusia yhteistyötahoja*
- *edistää liikenneturvallisuustoimenpiteiden hyväksyttävyyttä*
- *pitää tiivistä yhteyttä Lapin AVIn kanssa, jonka odotetaan toimivan aktiivisesti foorumissa*

Liikenneturvallisuusryhmän toimintaa tehostamaan työryhmä esittää vuosittaista toimintasuunnitelmaa ja sitä kuvaavaa "vuosikelloa" (liite 1). Toimintasuunnitelma sisältää pysyväisluonteiset tehtävät ja vuotuisen teemojen toteuttamisen seurannan. Teemat määritellään Lapin liikenneturvallisuussuunnitelmassa, jonka liikenneturvallisuusryhmä valmistele yhdessä liikenneturvallisuusfoorumin kanssa. Suunnitelma perustuu valtakunnalliseen liikenneturvallisuussuunnitelmaan ja se kattaa 3-4 vuotta kerrallaan. Suunnitelma laaditaan siten, että se tukee ja ohjaa myös liikenneturvallisuusfoorumissa edustettujen tahojen toimintaa.

Kukin liikenneturvallisuusryhmässä toimiva henkilö pyrkii vaikuttamaan siihen, että hänen edustamansa organisaation strategioissa ja tulostavoitteissa esiintyy alueellisen liikenneturvallisuustyön malli ja edistäminen.

5.5 Kuntien työn tukeminen

Kuntien tärkeä rooli liikenneturvallisuuden parantamisessa on tiedostettu valtakunnallisen sekä alueellisen tason ao. toimijoiden keskuudessa. Valtionhallinto tukee kuntien liikenneturvallisuustyötä monin tavoin sekä suoraan että välillisesti aluehallinnon kautta. Tästä huolimatta resurssipula vaikeuttaa kuntatason liikenneturvallisuustyötä edelleen varsinkin pienissä kunnissa. Samat henkilöt ovat mukana useissa muissakin työryhmissä ja taloudelliset resurssit toimenpiteiden toteuttamiseen ovat rajalliset.

Työryhmä esittää, että liikenneturvallisuustoimijamallia hyödynnetään kuntien työn tukemiseen myös jatkossa. Toimijamallilla työtä on kyetty aktivoimaan ja kuntien liikenneturvallisuustoiminnasta on saatu säännöllistä. Malli on myös synnyttänyt uuden kuntien ja aluehallinnon toimijat yhdistävän muodon liikenneturvallisuustyölle.

On tärkeää, että kunnan poliittiset päätöksentekijät ja johtavat virkamiehet tiedostavat alueellisen sekä paikallisen liikenneturvallisuustyön merkityksen, vaikutusmahdollisuudet ja kunnille koituvat hyödyt, jotta liikenneturvallisuusryhmien esittämien liikenneturvallisuustoimenpiteiden vaatimat taloudelliset resurssit turvataan.

Työryhmä esittää, että kuntien poliittisten päättäjien liikenneturvallisuuskoulutusta jatketaan ja sitä kehitetään niin, että tieto keinoista ja mahdollisuuksista vaikuttaa alueella liikkuvien turvallisuuteen leviää. Tähän tarkoitukseen tulisi tuottaa tietoa mm. liikenneonnettomuuksien kustannuksista kunnissa.

Työryhmä esittää, että ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen kuntakierrosten yhteydessä käydään läpi liikenneturvallisuustilanne, ko. suunnitelmat sekä toteutetut toimet liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Kuntien eri hallintokunnat voivat esitellä suunnitelmiaan ja toteuttamiaan toimenpiteitä sekä tehdä kehittämissuhteita alue- ja valtakunnan tason toimijoille.

Työryhmä esittää, että liikenneturvallisuustyö kunnissa pidetään jatkossakin itsenäisenä toimintana, josta huolehtivat kuntien liikenneturvallisuustyöryhmät. Toiminnan tulee tapahtua yhteistyössä sisäisen turvallisuuden ohjelman kanssa. ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualue, poliisi sekä Liikenneturva osallistuvat edelleen tiiviisti kuntien liikenneturvallisuusryhmien toimintaan.

5.6 ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen tulosohtaus

Tiehallinnon tiepiireille asettamat liikenneturvallisuuteen liittyvät tulostavoitteet perustuvat Tarva -ohjelmalla määritettäviin eri toimenpiteiden laskennallisiin henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemiin. Lapissa Tarva -ohjelman mukaisilla toimenpiteillä ei voida saavuttaa enää tavoitteiden edellyttämiä tuloksia ilman tienpidon määrärahojen merkittäviä lisäyksiä. Ohjelma käyttää yhtenä perusteena onnettomuushistoriaa, jonka vuoksi toimenpiteiden vaikutukset jäävät tulevaisuudessa entistä pienemmiksi. Toimintaan perustuvan liikenneturvallisuustavoitteen luominen ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueelle on tässä tilanteessa tarpeellista, ja sen arvioidaan olevan myös vaikutuksiltaan tehokas toimenpide. Tavoite voisi kohdistua alueellisen yhteistyön koordinointiin ja kehittämiseen.

Työryhmä esittää, että alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinoitua kuvaavat mittarit sisällytetään ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen toiminnallisiin tulostavoitteisiin ja niille annetaan asianmukainen painoarvo.

Tulosohtauksen näkökulmasta liikenneturvallisuusasiat on tarkoituksenmukaista keskittää ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueella yhteen yksikköön. Tämä selkeyttää myös sidosryhmäyhteistyötä. Liikenneturvallisuuden kohentamisessa yksi kes-

keisiä toimintoja on nopeusrajoitusjärjestelmä ja sen kehittäminen, jossa tarvitaan laajaa yhteistyötä.

Työryhmä esittää, että ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen liikenneturvallisuustyö keskitetään yhteen yksikköön, joka toimii yhteistyössä vastuualueen muiden yksiköiden kanssa ja joka osaltaan huolehtii siitä, että liikenneturvallisuus otetaan huomioon myös alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa.

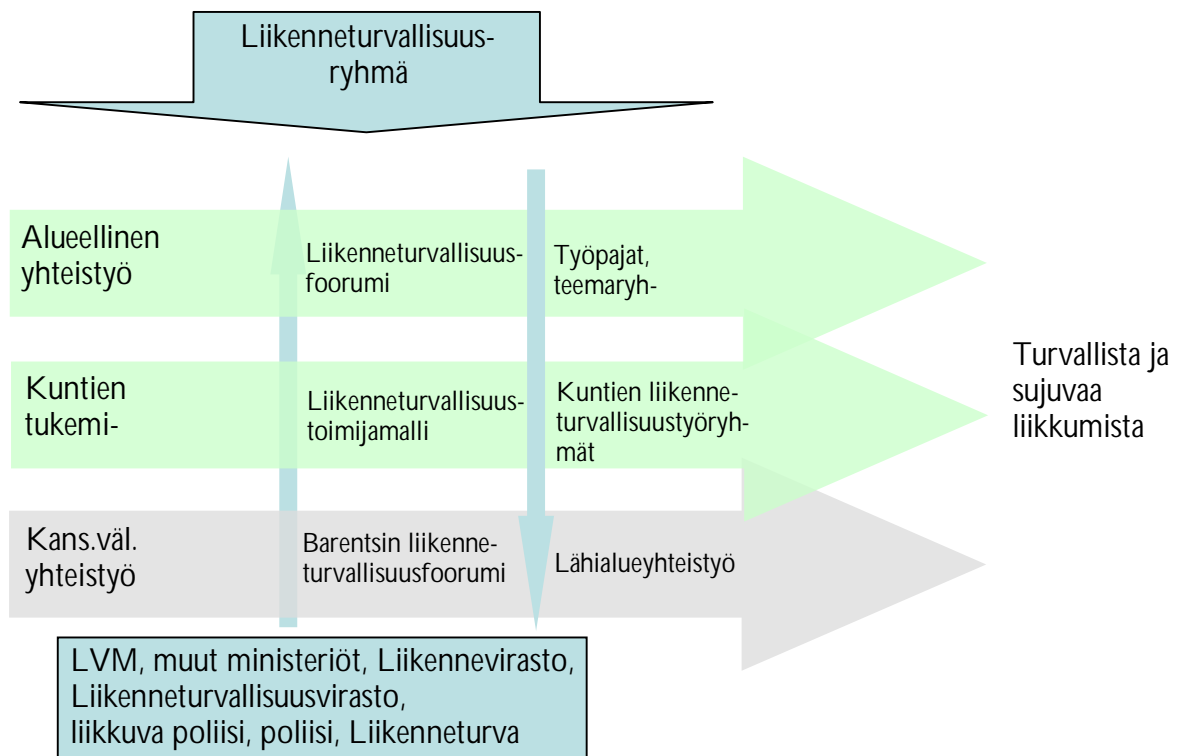
6. Yhteenveto

Työryhmä esittää yksimielisesti, että:

- valtionhallinnon toimijoiden sekä muiden liikenneturvallisuuteen vaikuttavien tahojen välistä yhteistyötä alueellisessa liikenneturvallisuustyössä jatketaan aluehallinnon uudistamisen jälkeen
- valtionhallinnon alueellisen liikenneturvallisuustyön koordinointi siirtyy Lapin lääninhallituksen liikenneosastolta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri vastuualueelle
- alueellisen liikenneturvallisuustyön avaintoimijana on Lapin liikenneturvallisuusryhmä, jonka muodostavat ELY:n liikenne ja infrastruktuuri vastuualue, Liikenneturva, liikkuva poliisi sekä Poliisihallituksen määräämä poliisin edustus
- liikenneturvallisuusryhmä täydentää kokoonpanoan kuntien sekä tarvittaessa vuosittaisten teemojen mukaisella edustuksella
- erikseen nimetyistä tahoista koostuva laaja liikenneturvallisuusfoorumi tukee Lapin liikenneturvallisuusryhmän toimintaa
- foorumin työskentelyssä hyödynnetään vuorovaikutteisuutta, innovatiivisuutta sekä parhaiden käytäntöjen leviämistä edistäviä menettelytapoja (vuosittaiset teemat, työpajat, seminaarit yms.)
- Lapin liikenneturvallisuusryhmä:
  - laatii Lapin liikenneturvallisuussuunnitelman yhteistyössä foorumin kanssa uudistaen sen sisältöä vastaamaan asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeita
  - seuraa ja osaltaan toteuttaa alueelliseen liikenneturvallisuussuunnitelmaan sisältyvää toimintaohjelmaa (vuosittaiset teemat)
  - laatii ja toteuttaa oman vuosittaisen toimintasuunnitelmansa
  - järjestää liikenneturvallisuusseminaareja ja työpajoja
  - järjestää tiedotustilaisuuksia
  - tukee kuntien liikenneturvallisuustyötä
  - osallistuu kansainväliseen liikenneturvallisuusyhteistyöhön ja kehittää sen toimintamuotoja erityisesti Barentsin alueella
  - ideoi ja kokeilee uusia toimintamalleja ja etsii uusia yhteistyötahoja
  - edistää liikenneturvallisuustoimenpiteiden hyväksyttävyyttä
  - pitää tiivistä yhteyttä Lapin AVI:n kanssa, jonka odotetaan toimivan aktiivisesti foorumissa
- Lapin liikenneturvallisuusfoorumi:
  - tukee Lapin liikenneturvallisuusryhmää alueellisen liikenneturvallisuussuunnitelman laatimisessa mm. liikenneturvallisuustyön valtakunnallisten tavoitteiden ja painopisteiden soveltamisessa alueella sekä niiden täydentämisessä alueen omien erityispiirteiden mukaisesti

- seuraa liikenneturvallisuuksustilanteen kehitystä sekä liikenneturvallisuuksustoimenpiteiden toteuttamista liikenneturvallisuuksuryhmän laatiman materiaalin pohjalta
  - lisää liikenneturvallisuuksustyön arvostusta ja näkyvyyttä
  - edistää liikenneturvallisuuksustoimenpiteiden hyväksyttävyyttä
  - lisää eri tahojen välistä yhteistyötä liikenneturvallisuuksustyössä
  - tekee liikenneturvallisuuksutta parantavia aloitteita liikenneturvallisuuksustyöryhmälle ja yhdessä sen kanssa valtakunnan tason toimijoille
- liikenneturvallisuuksustoimijamallia hyödynnetään kuntien työn tukemiseen myös jatkossa
  - kunnan poliittisten päättäjien liikenneturvallisuuksukoulutusta jatketaan ja edelleen kehitetään
  - ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen kuntakerrosten yhteydessä käydään läpi ao. kunnan liikenneturvallisuuksustilanne sekä toteutetut toimet liikenneturvallisuuksuden parantamiseksi
  - liikenneturvallisuuksustyö kunnissa pidetään jatkossakin itsenäisenä toimintana, josta huolehtii ao. kunnan liikenneturvallisuuksuryhmä. Toiminnan tulee tapahtua yhteistyössä sisäisen turvallisuuden ohjelmatyön kanssa
  - alueellisen liikenneturvallisuuksustyön koordinoiminta kuvaavat mittarit sisällytetään ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen toiminnallisiin tulostavoitteisiin ja niille annetaan asianmukainen painoarvo
  - ELYn liikenne ja infrastruktuuri vastuualueen liikenneturvallisuuksustyö keskitetään yhteen yksikköön, joka toimii yhteistyössä vastuualueen muiden yksiköiden kanssa ja joka osaltaan huolehtii siitä, että liikenneturvallisuuksuus otetaan huomioon myös alueellisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa

Lapin alueellisen liikenneturvallisuustyön toimintamalli (ydinprosessit) esitetään kuvassa 1.

Kuva 1. Lapin alueellisen liikenneturvallisuustyön toimintamalli.

LÄHTEET

Valtioneuvoston asetus liikenneturvallisuusasiainneuvottelukunnasta 18.12.2008/964.

Liikenneturvallisuustyön evaluointi valtionhallinnossa. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 28/2008. Helsinki 2008.

Lait väylävirastosta ja liikenteen turvallisuusvirastosta. Ehdotus hallituksen esitykseksi. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 14/2009. Helsinki 2009.

Luonnos liikenneturvallisuustoiminnan vuosikelloksi

